

UCHWAŁA NR XXIX/280/2026
RADY MIEJSKIEJ W NOWEJ DĘBIE

z dnia 17 lutego 2026 r.

w sprawie przyjęcia Sołeckiej Strategii Rozwoju Wsi Cygany na lata 2026-2031

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1153^[1]) **Rada Miejska w Nowej Dębie uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Sołecką Strategię Rozwoju Wsi Cygany na lata 2026-2031, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta i Gminy Nowa Dęba.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Gospodarki Przestrzennej, Inwestycji, Ochrony Środowiska i Rolnictwa.

§ 4. Traci moc Uchwała Nr LXXXIV/679/2024 z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia Sołeckiej Strategii Rozwoju Wsi Cygany na lata 2024-2028.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Beata Kosior

^[1] zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2025 r. poz. 1436

Sotecka Strategia Rozwoju Wsi Cygany na lata 2026-2031

Gmina Nowa Dęba

LUTY 2026

Spis treści

Wstęp i opracowanie	3
I. Analiza zasobów	6
II. Analiza SWOT	9
III. Analiza potencjału rozwojowego wsi.....	11
IV. Wizja odnowy i rozwoju wsi.....	12
V. Plan działań priorytetowych.....	13
VI. Plan i Program Odnowy Wsi	14
VII. Dokumentacja fotograficzna miejscowości	17

Wstęp i opracowanie

Cygany należą do jednej ze starszych wsi z terenu gminy Nowa Dęba. Powstała ona na obrzeżach Puszczy Sandomierskiej jako przysiółek królewskiej wsi Chmielów.

Jednakże początki osadnictwa na tym terenie sięgają epoki kamienia, czego dowodem są dwa wykopaliska – najstarsze w tym rejonie, pochodzące z ok. 8300 r. p.n.e. Z epoki brązu (1800-700 p.n.e.), z okresu bardzo ciekawej kultury łużyckiej, w Cyganach odnaleziono kilka stanowisk osady i cmentarzyska.

Osady w Puszczy Sandomierskiej powstawały wzdłuż rzek. Nieliczna ludność na tym terenie skupiona była wtedy we wioskach – osadach wielodworczych. Osady te w XIV wieku zakładane były ponownie na prawie niemieckim, związanym z istnieniem funkcji sołtysa. Tak było również z Chmielowem, obok którego wyrósł przysiółek Cygany.

Prawdopodobnie przysiółek wziął swą nazwę od osadnika imieniem Cygan lub od wędrownych Cyganów, którzy tu mogli się osiedlić. Nazwa Cygany w źródłach zostaje odnotowana w 1649 r. Nazwisko Cygan pojawia się w dokumentach, i tak w roku 1750 odnotowano gospodarza Walka Drykę Cygana, a w 1753 Antoniego Cygana. W roku 1750 wsie Cygany i Jadachy liczyły łącznie 30 gospodarstw (chałup). W 1785 r. w Cyganach mieszkało 219 osób.

Do I rozbioru Polski, który miał miejsce w 1772 r., Cygany wchodziły w skład klucza mokrzeszowskiego kasztelani sandomierskiej. Po rozbiorach stały się własnością skarbu austriackiego. W roku 1832 wieś sprzedana została Karolowi Perrotowi i Janowi Jędrzejowiczowi, którzy w roku 1884 r. sprzedali ją magnatowi śląsko-morawskiemu hrabiemu Antoniemu Schofgotsche. Po roku 1848 wieś stopniowo traciła pańszczyźniany charakter. Przychodzą trudne czasy biedy galicyjskiej, którą pogłębiła I wojna światowa. Pewną nadzieją na rozwój było wybudowanie w niedalekiej Dębie Wytwórni Amunicji Nr 3, której rozwój powstrzymała II wojna światowa. Szansa na rozwój wsi było odkrycie w pobliskim Machowie złóż rudonośnej siarki, na bazie której utworzono kopalnię odkrywkową. Wchłonęła ona rzeszę rąk ludzi ze wsi, którzy na słabych glebach nie mogli wyżyć z rolnictwa.

W roku 1890 powstała w Cyganach pierwsza szkoła zimowa, mieszcząca się w prywatnej izbie. Później wybudowano drewniany budynek składający się z pięciu pomieszczeń – klasy, mieszkanie i kancelaria. W roku 1981 r. wylano fundamenty pod nową szkołę, którą sposobem społecznym i gospodarczym budowano do 1986 r. 18 maja 1995 r. szkole nadano imię Jana Pawła II, szkoła z powodu braku dzieci została zlikwidowana w roku 2023.

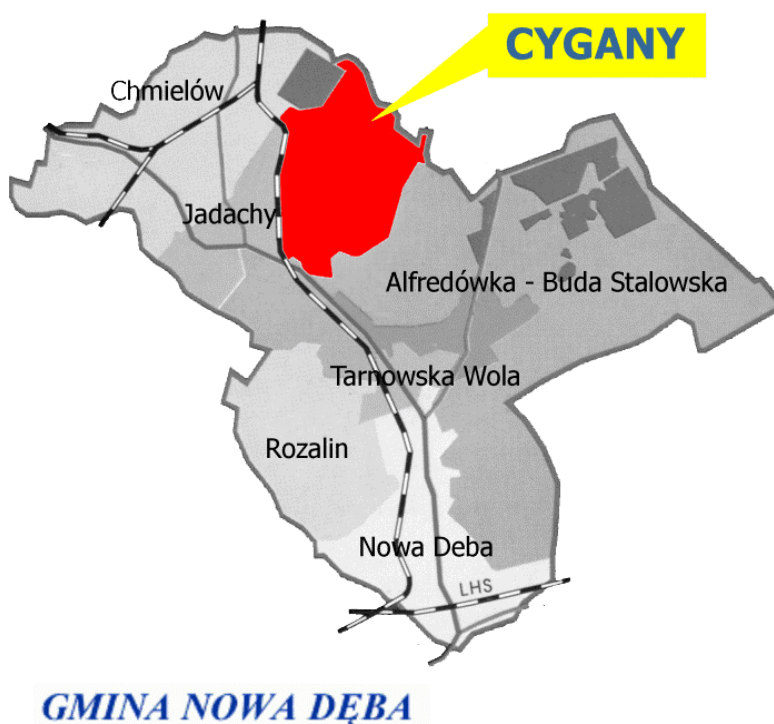
W roku 1981 rozpoczęto w Cyganach budowę kościoła (wieś należała do parafii Chmielów). W 1983 r. biskup przemyski erygował parafię w Cyganach pod wezwaniem bł. Jadwigi. Projekt budowy był dziełem J. Rządcy z Leska. W latach 1991-1993 wzniesiono nową plebanię, zaś w 1992 r. obok kościoła założono cmentarz (dotąd mieszkańcy wsi chowani byli na cmentarzu w Chmielowie).

Od połowy lat 90-tych trwa budowa Domu Ludowego i Remizy OSP. Rozpoczął ją społeczny komitet, ale później zadanie to przejął na swoje barki samorząd gminy Nowa Dęba. Dom Ludowy ma być centrum społeczno-kulturalnym wsi Cygany, ale mieszkańcy wsi chcą także stworzyć z niego centrum kultury lasowiackiej w regionie.

Przy wjeździe do Cyganów od strony Chmielowa znajduje się na wielostopniowym cokole pomnik krzyż-pomnik poświęcony żołnierzom polskim poległym w latach 1914-1920. Na ścianie frontowej głównego cokołu znajduje się tablica z wyrytymi nazwiskami 29 żołnierzy. Pod nimi widnieje inskrypcja: „*Nie umiera ten, kto trwa w pamięci żywych*”. Pod tą tablicą, umieszczono kolejną z 2 nazwiskami poległych za Ojczyznę w 1939 r.

W roku 2003 w podziemiach kościoła otwarto Izbę Pamięci im. Marii Kozłowej, która ma gromadzić zabytki kultury materialnej i duchowej Lasowiaków. Izba zostanie przeniesiona do Domu Ludowego.

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

W opracowaniu dokumentu udział wzięli:

1. Członkowie Grupy Odnowy Wsi Cygany
 - Marcin Zawada
 - Janina Tłusta
 - Tadeusz Łącz
 - Stanisław Tłusty
 - Marian Tomczyk
2. Gminny Koordynator „Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2026-2031”
 - Marcin Furtak

Warsztaty z cyklu “Planowanie w procesie odnowy wsi” zorganizowane zostały przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w ramach „Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2026-2031”

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego:

- Waldemar Pałys
- Iwona Kochan-Warowna

Warsztaty odbyły się w dniu 28 stycznia 2026r.

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

I. Analiza zasobów

ZASOBY– wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi i związanego z nią obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie bądź w przyszłości w realizacji publicznych bądź prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi.

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu		
		Małe	Duże	Wyróżniające
Przyrodniczy				
walory krajobrazu, rzeźby terenu	Las, łąki – duże przestrzenie		x	
stan środowiska				
walory klimatu				
walory szaty roślinnej				
cenne przyrodniczo obszary lub obiekty				
świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)				
wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)	Zbiornik wodny	x		
wody podziemne				
gleby				
kopaliny				
walory geotechniczne				
Kulturowy				
walory architektury	Wieś jest bardzo rozległa, ciągnie się na przestrzeni kilku kilometrów, jest luźno zabudowana		x	
walory przestrzeni wiejskiej publicznej	Budynek Szkoły Podstawowej, budynek Centrum Kultury Lasowiackiej, budynek OSP		x	
walory przestrzeni wiejskiej prywatnej				
zabytki i pamiątki historyczne	Krzyż pamięci w Cyganach. Tym, co walczyli o niepodległość Ojczyzny... Izba pamięci imieniem Marii Kozłowej		x	
osobliwości kulturowe				
miejsca, osoby i przedmioty kultu	Krzyż pamięci, Pomnik,Kapliczki		x	
święta, odpusty, pielgrzymki	Odpust Parafialny ku czci św. Królowej Jadwigi		x	
tradycje, obrzędy, gwara				
legends, podania i fakty historyczne				
przekazy literackie				
ważne postacie i przekazy historyczne				

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

specyficzne nazwy	Gadów Ług, Bartków Ług, Gliniki, Mokre, Desne		x	
specyficzne potrawy	Kapusta z kaszą i grochem, broziaki , pierogi z bobem, herbata lipowa, kwas	x		
dawne zawody	kowal, pszczelarz	x		
Zespoły artystyczne, twórcy	Zespół folklorystyczny Cyganiarki, młodzieżowy zespół „KONICZYŃKA”, ludowy zespół dziecięcy „RUTKA”		x	
Obiekty i tereny				
działki pod zabudowę mieszkaniową	Działki budowlane na " OSIEDLU"		X	
działki pod domy letniskowe				
działki pod zakłady usługowe i przemysł				
pustostany mieszkaniowe				
pustostany poprzemysłowe				
tradycyjne nie użytkowane obiekty gospodarskie (stodoły, spichlerze, kuźnie, młyny, itp.)				
Infrastruktura społeczna				
place publicznych spotkań, festynów	Plac przy Centrum Kultury Lasowiackiej w Cyganach, wiata biesiadna		x	
sale spotkań, świetlice, kluby	Świetlica OSP, Budynek CKL		x	
miejsca uprawiania sportu	Boisko sportowe,	x		
miejsca rekreacji	Wiata ogniskowa w lesie tzw. „ALPINA”		x	
ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne	Ścieżka dydaktyczna Cygany		x	
szkoły				
przedszkola	ZWP-CYGANY	X		
biblioteki	Filia biblioteki miejskiej	x		
placówki opieki społecznej				
placówki służby zdrowia				
Infrastruktura techniczna				
wodociąg	Wieś posiada sieć wodociągową		x	
kanalizacja	Wieś posiada sieć kanalizacyjną		x	
drogi (nawierzchnia, oznakowanie oświetlenie)	Drogi gminne i droga powiatowa posiadające nawierzchnie bitumiczną.		x	
chodniki, parkingi	Chodnik przez całą wieś wzdłuż drogi powiatowej		x	
przystanki	Przystanek dla autobusów i busów, oraz zlokalizowany w pobliżu przystanek PKP		x	
sieć telefoniczna i dostępność Internetu	Wieś posiada sieć telefonii stacjonarnej która zabezpiecza łączność telefoniczną dla wszystkich potencjalnych użytkowników. Wieś objęta jest dostępem do Internetu drogą kablową.		x	
telefonnia komórkowa	Wieś objęta jest zasięgiem wszystkich telefonii komórkowych.		x	
inne			x	

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

Gospodarka, rolnictwo				
Miejsca pracy (gdzie, ile?)	Sklep spożywczy – 2		x	
znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe. i ich produkty				
gastroonomia				
miejsca noclegowe				
gospodarstwa rolne	W miejscowości Cygany zlokalizowanych jest ok. 10 gospodarstw rolnych			x
uprawy, hodowle	Hodowla bydła, baranów, ptactwa domowego, królików		x	
możliwe do wykorzystania odpady produkcyjne	Obornik		x	
zasoby odnawialnych energii				
Środki finansowe i pozyskiwanie funduszy				
środki udostępniane przez gminę	Fundusz sołecki, środki zarezerwowane corocznie w budżecie gminy z przeznaczeniem na potrzeby wsi.		x	
środki wypracowywane	Dzierżawa ziemi, sprzedaż drewna z lasu sołeckiego, sprzedaż działek budowlanych		x	
Mieszkańcy (kapitał społeczny i ludzki)				
Autorytety i znane postacie we wsi	ks. Kan. Jan Pasieka, ks. Kan. Józef Lisowski, Urbaniak Michał, Małek Michał		x	
Krajanie znani w regionie, w kraju i zagranicą	Danuta i Jan Serafin		x	
Osoby o specyficznej lub ważnej dla wiedzy i umiejętnościach, m.in. studenci				
Przedsiębiorcy, sponsorzy	"Trio-Nis" Danuta i Lesław Kosior			
Osoby z dostępem do Internetu i umiejętnościami informatycznych	Każdy mieszkaniec wsi posiada dostęp do sieci internetowej		x	
Pracownicy nauki				
Związki i stowarzyszenia	Zespół Ludowy Cyganiarki, Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich Cyganiarki, Klub Sportowy Cygany			x
Kontakty zewnętrzne (np. z mediami)	Radio Leliwa, Echo Dnia, GC Nowiny, TV Wisła, Nasze Sprawy, Tygodnik Nadwiślański		x	
Współpraca zagraniczna i krajowa				
Publikatory, lokalna prasa				
Książki, przewodniki				
Strony www	Cygany.pl, Nowa Dęba.pl			

II. Analiza SWOT

Analiza SWOT

ANALIZA SWOT miejscowości Cygany

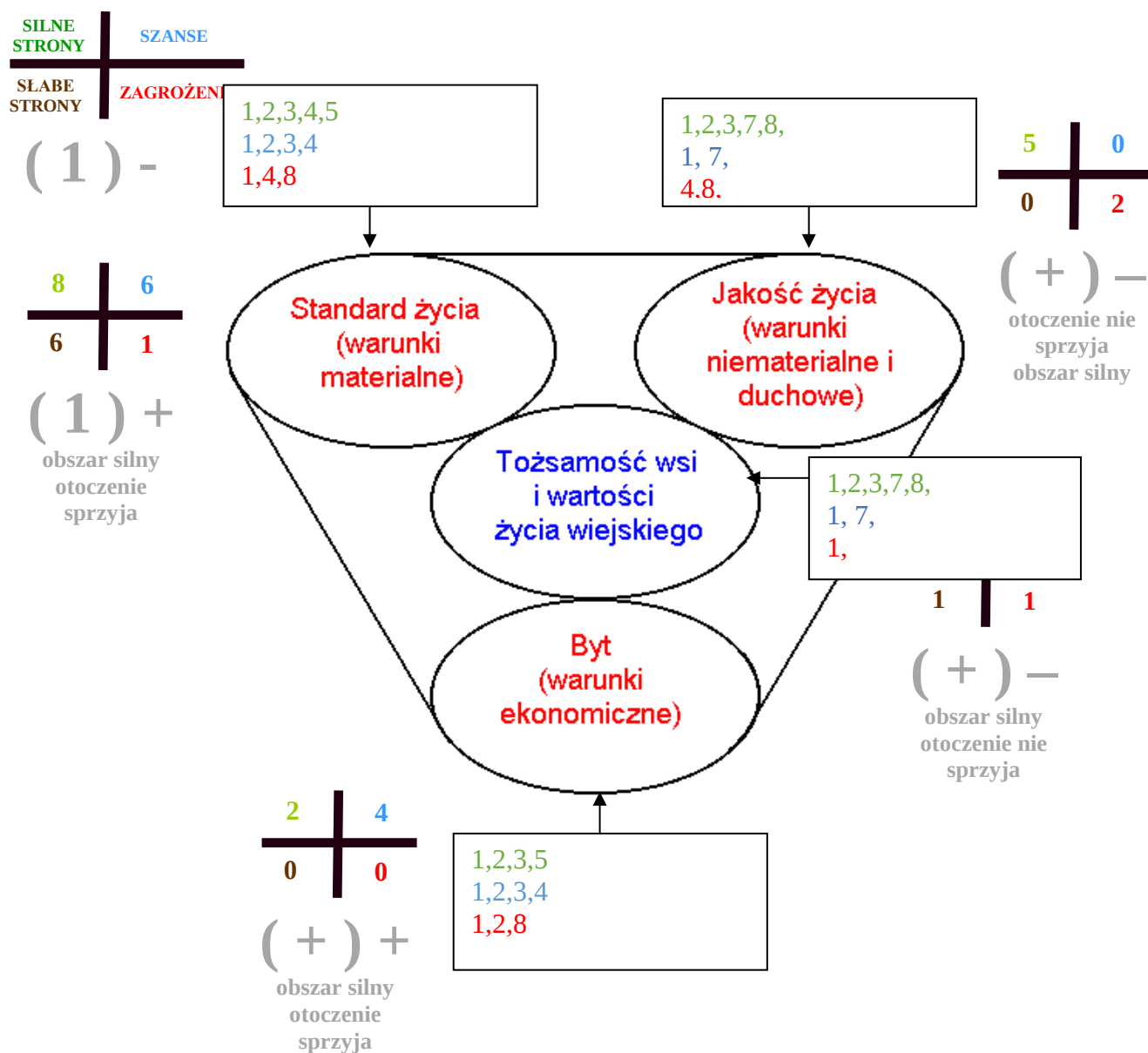
MOCNE	SŁABE
1. Bardzo dobre położenie terytorialne i komunikacyjne Cygan w regionie (bliskość miasta Tarnobrzeg wraz z Jeziorem Tarnobrzeskim i linii kolejowej Rzeszów-Ocice), 2. Bardzo dobra infrastruktura techniczna zabezpieczająca potrzeby lokalnej społeczności, 3. Posiadanie miejsca integracyjnego wsi – Centrum Kultury Lasowiackiej i jego zaplecze. 4. Wykształceni operatywni mieszkańcy 5. OSP – aktywnie uczestniczy w życiu wsi, jak również gwarantują bezpieczeństwo. 6. Bardzo aktywni mieszkańcy i uparci w dążeniu do celu, przejawiająca się w czynach społecznych w ważnych dla miejscowości sprawach, 7. Inicjatywy i grupy społeczne na stałe wpisane w kalendarz imprez wsi: Zespół Śpiewaczy „Cyganianki”, Koło Gospodyń Wiejskich 8. Dobre zaplecze sportowe miejscowego KS	1. Niskie zarobki mieszkańców, 2. Niebezpieczna droga powiatowa 3. Słabo wyposażony plac zabaw, 4. Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna i wypoczynkowa 5. Słaba i wymagająca naprawy infrastruktura melioracyjna, 6. Boisko wielofunkcyjne w złym stanie technicznym 7. Brak siłowni zewnętrznych 8. Słabo wyposażony Dom Ludowy 9. Brak terenów rekreacyjnych. 10. Słaba oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży. 11. Mało atrakcyjne zachęty promocyjne dla inwestorów. 12. Odległość od głównych dróg (Rzeszów – Radom)

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

9. Posiadanie doświadczenia w produkcji i uprawie wierzby energetycznej i wikliny	
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Rozwój TSSE w Nowej Dębie i Chmielowie, 2. Dobra oferta edukacyjna szkół powiatowych i gminnych. 3. Aplikowanie o środki zewnętrzne, w tym z UE. 4. Rozwój Jednostki Wojskowej 5. Wieś znajduje się na terenie objętym Lokalną Grupą Działania i Lokalną Grupą Rybacką. 6. Wytyczenie działek pod zabudowę 7. Poprawa infrastruktury (drogi, chodniki) 8. Rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego,	1. Spowolnianie gospodarcze regionu 2. Niski przyrost naturalny, 3. Emigracja młodych ludzi, 4. Wzrost podatków, 5. Brak miejsc do organizacji imprez rekreacyjnych i integracyjnych, 6. Słaba wydajność ekonomiczna rolników i przedsiębiorców, 7. Zbyt mała aktywność społeczna, 8. Starzejące się społeczeństwo. 9. Bliskość Jednostki Wojskowej

III. Analiza potencjału rozwojowego wsi

Analiza potencjału rozwojowego wsi Cygany

IV. Wizja odnowy i rozwoju wsi

Wizja odnowy i rozwoju wsi Cygany

Cygany - wieś aktywnych i ambitnych ludzi, otwarta na nowych mieszkańców. Z bogatym zapleczem rekreacyjno -sportowym, dostępnym wszystkim, którzy cenią sobie spokój i ciszę. Przyjazne i bezpieczne miejsce harmonijnego rozwoju dzieci, młodzieży i dorosłych, otwarte na wielokulturową współpracę. Mieszkańcy poszukują nowej jakości życia, przy czym nie zapominają o tradycji i więzach między ludzkich.

***„...wieś Cygany to też Polska, popuszczańska stara wioska
w niej najdłużej folklor żyje lasowiackie serce bije...”***

V. Plan działań priorytetowych

Kluczowy problem	Propozycja projektu (nazwa)	Czy nas stać na realizację? (tak/nie)		Punktacja	Hierarchia
		Organizacyjne	Finansowe		
Integracja społeczna	<i>Festyn, Piknik rodzinny</i>	TAK	NIE	<u>4,4,3,4,4,3,4,</u> <u>4,3,4</u> 37	VI
Słabo wyposażone Centrum Kultury Lasowickiej w Cyganach	<i>Doposażenie Centrum Kultury Lasowickiej w Cyganach</i>	TAK	NIE	<u>5,5,5,5,5,5,5,</u> <u>5,4,5,</u> 49	I
Brak miejsc do organizacji imprez rekreacyjnych i integracyjnych	<i>Budowa altany rekreacyjno – integracyjnej</i>	TAK	NIE	<u>5,5,4,4,4,4,5,</u> <u>5,5,5,</u> 46	II
Integracja dzieci z sołectwa	<i>Doposażenie placu zabaw</i>	TAK	NIE	<u>5,4,4,4,4,3,5,</u> <u>5,5,5,</u> 44	III
Integracja i kultura fizyczna mieszkańców	<i>Utworzenie siłowni na wolnym powietrzu</i>	TAK	NIE	<u>5,4,4,4,4,3,4,</u> <u>4,5,5,</u> 42	IV
Estetyka miejscowości	<i>Zagospodarowanie placu za budynkiem Centrum Kultury Lasowickiej w Cyganach</i>	TAK	NIE	<u>4,4,4,4,4,3,4,</u> <u>4,5,4</u> 40	V

Liczba planowanych zadań: 6

Liczba osób reprezentująca sołectwo uczestnicząca w głosowaniu: 10

VI. Plan i Program Odnowy Wsi

Plan i Program Odnowy Wsi Cygany na lata 2026-2031

I. Plan rozwoju				II. Program rozwoju
1. Cele jakie musimy osiągnąć by urzeczywistnić wizję naszej wsi	2. Co nam pomoże osiągnąć cel?		3. Co nam może przeszkodzić?	Projekty, przedsięwzięcia planowane do realizacji
	ZASOBY Czego użyjemy?	ATUTY Silne strony i szanse jakie wykorzystamy	BARIERY Słabe strony jakie wyeliminujemy ZAGROŻENIA Czego unikniemy?	
A. TOŻSAMOŚĆ WSI I WARTOŚCI ŻYCIA WIEJSKIEGO				
1. Kultywowanie tradycji, 2. Opracowanie historycznej i geograficznej dokumentacji.	1. Współpraca z SOK w Nowej Dębie, 2. Lokalna społeczność, 3. Fundusz sołecki	1. Zaangażowanie mieszkańców wsi, 2. Pełne przekonanie mieszkańców do idei,	1. Wyeliminowanie braku wiedzy o historii wsi.	1. Cykliczne organizowanie pikniku rodzinnego, festynu 2. Utworzenie świetlicy spotkań mieszkańców Cygan 3. Festiwal folkloru Lasowiackiego
B. STANDARD ŻYCIA				
1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej,	1. Centrum Kultury Lasowiackiej 2. Budynek nieaktywnej szkoły	3.Umiejętność samorganizowana się, posiadanie ciężkiego sprzętu,	1. Unikniemy wypadków dzieci i młodzieży 2. Poprawa estetyki miejscowości 3.Brak miejsc do organizacji imprez kulturalnych.	1. Budowa altany integracyjnej, 2. Doposażenie placu zabaw 3. Budowa siłowni na powietrzu 4. Uporządkowanie placu za Centrum Kultury Lasowiackiej

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

C. JAKOŚĆ ŻYCIA				
1. Podniesienie poziomu integracji mieszkańców, 2. Podniesienie bezpieczeństwa,	1. Centrum Kultury Lasowiackiej 2. Budynek nieaktywnej szkoły	1. Entuzjizm	1. Poczucie izolacji mieszkańców, 2. Poczucie zagrożenia. 3. Ograniczenie miejsc integracji,	1. Wyposażenie Centrum Kultury Lasowiackiej, 2. Modernizacja boiska wielofunkcyjnego 3. Koncerty zespołu „Cyganianki”
D. BYT				
1. <i>Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości,</i> 2. <i>Wsparcie postaw przedsiębiorczych mieszkańców producentów rolnych.</i>	1. Centrum Kultury Lasowiackiej 2. Promocja w lokalnych mediach.	1. Dbałość o własne zasoby.	1. Obawa przed prowadzeniem działalności na własny rachunek. 2. Spadek koniunktury gospodarczej	1. Szkolenia dla bezrobotnych mieszkańców wsi 2. Szkolenia dla miejscowych rolników 3. Szkolenia dla Koła Gospodyń Wiejskich

Tabela: Hierarchia obszarów Planu i Programu Odnowy Wsi.

Lp.	Obszar Planu i Programu Odnowy Wsi	Suma wszystkich barier i zagrożeń	Miejsce w hierarchii
1.	A. TOŻSAMOŚĆ WSI I WARTOŚCI ŻYCIA WIEJSKIEGO	1	IV
2.	B. STANDARD ŻYCIA	3	II
3.	C. JAKOŚĆ ŻYCIA	4	I
4.	D. BYT	2	III

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

W kolumnie suma wszystkich barier i zagrożeń należy podać liczbę wymienionych barier i zagrożeń w Planie i Programie Odnowy Wsi, która jest zgodna z analizą SWOT. Obszary w ramach których, występuje większa liczba barier i zagrożeń koniecznych do zniwelowania decydują o miejscu w hierarchii zadań i projektów planowanych do realizacji.

VII. Dokumentacja fotograficzna miejscowości Cygany

Wiata biesiadna usytuowana na placu za Remizą OSP

Budynek Centrum Kultury Lasowiackiej i Remizy OSP w Cyganach

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

Pomnik poświęcony żołnierzom polskim poległym w latach 1914-1920

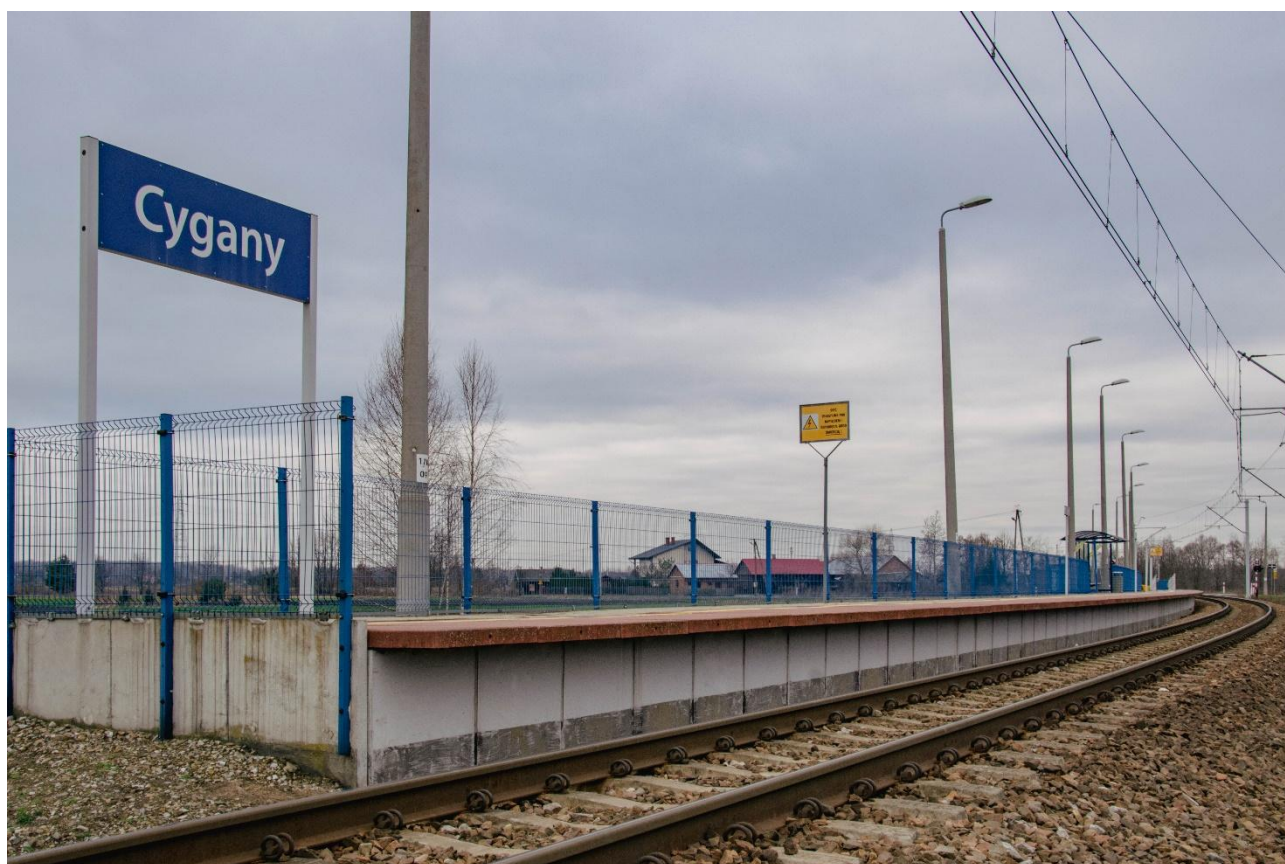

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

Budynek dawnej Szkoły Podstawowej w Cyganach

Cyganianki

Dworzec PKP w Cyganach

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

Kościół Parafialny w Cyganach